

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 4/04-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. marca 2004 v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť A. T., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. O. P., Advokátska kancelária, K., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 941/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 941/00 **p o r u š i l** právo A. T., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 941/00 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. A. T. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. A. T. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť jej advokátke JUDr. O. P., Advokátska kancelária, K., na jej účet do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 14. januára 2004 č. k. I. ÚS 4/04-10 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. T., bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. O. P., Advokátska kancelária, K., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 941/00 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia základných práv podľa označených článkov ústavy a Dohovoru žiada prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov a priznať jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 200 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré právna zástupkyňa vo vyúčtovaní z 11. novembra 2003 vyčíslila za dva úkony právnej pomoci vo výške 8 796 Sk.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka (v postavení žalobkyne) je účastníkom napadnutého súdneho konania, ktoré bolo začaté 24. októbra 2000 na základe jej žaloby o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru, ktorú jej dal zamestnávateľ Letecká vojenská nemocnica Košice (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd nekonal, a preto 21. marca 2003 podala sťažnosť na priet'ahy predsedovi okresného súdu, ktorý v odpovedi uznal sťažnosť ako dôvodnú. Okresný súd je však naďalej nečinný a „ani do konca roka 2003 vo veci konať nebude“. Sťažovateľka uviedla, že súdne rozhodnutie pracovnoprávneho sporu má pre ňu mimoriadne dôležitý význam.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril predseda okresného súdu JUDr. A. M., a to listom zo 16. februára 2004. V odpovedi na toto stanovisko okresného súdu sa listom z 8. marca 2004 vyjadrila aj právna zástupkyňa sťažovateľky.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03).

II.

Na základe sťažnosti, jej príloh a písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav napadnutého konania:

1. Dňa 24. októbra 2000 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na začatie konania vo veci neplatnosti výpovede z pracovného pomeru, ktorú jej dal žalovaný. Žalovaný sa k žalobe na výzvu okresného súdu písomne vyjadril 22. januára 2001.

2. Pojednávanie nariadené na 16. október 2002 bolo pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne odročené na neurčito.

3. Sudca, ktorému vec bola medzičasom pridelená, nariadil pojednávanie na 10. jún 2003. Uznesením okresného súdu z 10. júna 2003 bolo konanie pre neospravedlненú neprítomnosť účastníkov na pojednávaní prerušené podľa § 110 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

4. Sťažovateľka listom z 5. augusta 2003 (doručeným okresnému súdu 7. augusta 2003) podala návrh na pokračovanie prerušeného konania, ktorým navrhla, „aby súd vo veci konal“.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 941/00 došlo k porušeniu práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...)“, resp. v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

2. Predseda okresného súdu k tomu vo svojom vyjadrení zo 16. januára 2004 uviedol, že „(...) Od 1. 1. 2003 sudkyňa JUDr. V. M. bola preradená na výkon funkcie na Krajský súd v Košiciach a vec 12 C 941/00 bola pridelená na vybavenie sudcovi Mgr. M. G.. Tento vytýčil ďalší termín pojednávania na deň 10. 6. 2003. Pre neospravedlненú neprítomnosť súd konanie podľa § 110 O. s. p. prerušil. Od podania žaloby na súd až doposiaľ sú vo veci obdobia, kedy súd plynule a bez priet'ahov vo veci konal. Dôvodom nečinnosti súdu boli objektívne skutočnosti, značná zaťaženosť senátov na súde a zmena v osobe vybavujúceho

sudcu. Posledného pojednávania, ktorým sa mohlo začať konať vo veci samej sa však obaja účastníci bez ospravedlnenia nezúčastnili (...)“.

3. Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v reakcii (z 8. marca 2004) na toto vyjadrenie predsedu okresného súdu uviedla: „S vyjadrením Okresného súdu Košice I zo dňa 16. 2. 2004 sa stotožňujem. Zároveň súhlasím s upustením od ústneho pojednávania“.

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 146/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

4.1 Ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru, t. j. vec, ktorej povaha (spor o existenciu pracovného pomeru, ktorý je zdrojom príjmov sťažovateľky) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 OSP) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

4.2 Ústavný súd ďalej konštatuje, že toto občianskoprávne konanie, ktoré sa začalo 24. októbra 2000 a je doteraz neskončené, trvá tri roky a päť mesiacov. Podľa názoru ústavného súdu zistená dĺžka konania nebola závislá od zložitosti veci a ani nebola vyvolaná správaním sťažovateľky.

4.3 Ústavný súd konštatuje, že okresný súd nepreukázal relevantnú procesnú činnosť v období od 23. januára 2001 do 16. októbra 2002 (vyše 20 mesiacov), od 17. októbra 2002 do 10. júna 2003 (vyše 7 mesiacov) a od 7. augusta 2003 prakticky doteraz (vyše 6 mesiacov), t. j. celkovo po dobu vyše 33 mesiacov.

4.4 Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ existujú ústavne relevantné dôvody, ktorými je nečinnosť súdu možné ospravedlniť (pozri napr. rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 128/03 z 25. júna 2003 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu). V prípade namietanej nečinnosti okresného súdu tento uviedol, že na vzniknutých prierahoch sa sčasti podieľala neospravedlnená neprítomnosť účastníkov konania (teda aj správanie sťažovateľky) na pojednávaní 10. júna 2003 a prerušenie konania z tohto dôvodu. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka 7. augusta 2003 doručila okresnému súdu návrh na pokračovanie prerušeného konania a od tohto dátumu už nebolo možné ospravedlniť uvedenou okolnosťou nečinnosť okresného súdu (pozri tiež § 111 ods. 3 OSP).

4.5 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako „objektívne“ vo vyjadrení predsedu okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prierahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov

spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení.

4.6 Ústavný súd dospel k záveru, že namietané prietahy boli v rozhodujúcej miere spôsobené postupom okresného súdu. Zistenú nečinnosť okresného súdu v dĺžke viac ako dvoch rokov a deviatich mesiacov bolo preto v súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu potrebné považovať za „zbytočný prietah“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

5. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

6.1 Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk.

6.2 Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (pozri body 4.1 až 4.6 tejto časti) považuje za primerané vo výške 40 000 Sk.

7.1 Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

7.2 Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokátka vyúčtovala dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 11. novembra 2003. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky) 12 811 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 270 Sk za jeden úkon. Celkové trovy za dva úkony teda predstavujú 8 540 Sk a spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (128 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky a uznesenia Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory č. 1/1999) sumu 8 796 Sk, po zaokrúhlení (§ 25 vyhlášky) 8 800 Sk. Z týchto dôvodov ústavný súd preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2004